Hadrijanov avditorij v Rimu in garažna hiša v Ljubljani

Dr. Luka Vidmar

V središču Rima in Italije, pod površjem Beneškega trga, ki ga obdajajo Kapitol, Beneška palača, Trajanov steber, Oltar domovine in drugi spomeniki, so ostanki avditorija, ki ga je dal leta 123 zgraditi cesar Hadrijan. V treh dvoranah, obloženih z marmorjem in štukaturami, so Rimljani vsaj štiri stoletja spremljali nastope pesnikov, govornikov in učenjakov. Stavba je začela nato propadati: v potresu leta 848 so se zrušili oboki, prostore so med drugim uporabljali za kovnice in hleve, v 16. stoletju pa so nad njimi zgradili bolnišnico. Avditorij je bil pozabljen do leta 2009, ko so nanj naleteli med pripravljalnimi deli za nujno potrebno linijo podzemne železnice. Arheologi so ocenili, da gre za najpomembnejše odkritje v Rimu po drugi svetovni vojni, zato so pod okriljem Ministrstva za kulturo začeli izkopavanja, mestne oblasti pa so železnico prilagodile tako, da bo njena 45 metrov globoka postaja na Beneškem trgu vključila arheološke ostanke in postala muzej na prostem, ki bo povezoval okoliške muzeje: obiskovalci bodo lahko, preden se bodo po novih dostopih podali v Narodni muzej v Beneški palači, Kapitolske muzeje ali na Oltar domovine, vstopili v Hadrijanov avditorij in ob tem potovali skozi čas, saj bodo pred njihovimi očmi predstavljene vse plasti Rima od 2. do 21. stoletja.

V središču Ljubljane in Slovenije, pod površjem Vodnikovega trga, ki ga obdajajo stolnica z župniščem, semenišče s Semeniško knjižnico, Plečnikove tržnice in drugi spomeniki, so dokumentirani ostanki gotskega frančiškanskega samostana, cerkve z grobnicami, pokopališča in srednjeveškega mestnega obzidja. Samostan je živel od 13. stoletja do izselitve redovnikov leta 1784, po letu 1790 pa je v njem deloval licej, predhodnik Univerze v Ljubljani, kjer je med drugimi poučeval Valentin Vodnik. Obzidje so porušili konec 18., licej pa na začetku 20. stoletja, vendar so se njune podzemne strukture dobro ohranile. Mestna občina Ljubljana si od leta 2006 na tem mestu ne prizadeva za prezentacijo arheoloških ostankov, ki bi lahko v obliki muzeja na prostem postali evropska senzacija, ampak za garažno hišo v štirih etažah, ki prometa v mestnem jedru sploh ne bi izboljšala. Izkop gradbene jame bi uničil večino ostankov samostana, gradnja obodnih zidov bi poškodovala ostanke cerkve in obzidja, saj bi potekala tik ob njih, napovedana frekvenca tresljajev in nepredvidljivi talni premiki in spremembe poti podzemnih vod na občutljivem območju med Grajskim hribom in Ljubljanico pa bi ogrozili samo nekaj metrov oddaljene spomenike, med njimi rimske nagrobnike in baročne freske v stolnici in semenišču. Kljub nasprotovanju Slovenske akademije znanosti in umetnosti in večine neodvisne stroke je Ministrstvo za naravne vire in prostor aprila letos izdalo integralno gradbeno dovoljenje za garažno hišo, ki bo v nasprotju z nacionalnimi in mednarodnimi akti posegla v vplivno območje (Vodnikov trg) spomenikov državnega (stolnica) in svetovnega pomena (Plečnikove tržnice na Unescovem seznamu).

Tako Beneški kot Vodnikov trg spadata med območja z najbolj intenzivno koncentracijo kulturne dediščine od antike do danes v Evropi. V italijanskem primeru so oblasti s pomočjo stroke novo infrastrukturo takoj prilagodile spomeniku in ga trajno zavarovale, saj so se zavedale, da bo povečal privlačnost in prestiž Rima in ne nazadnje povrnil vložena sredstva. V slovenskem primeru se občina ob ignoranci stroke že dvajset let ni sposobna dokopati do takšnih sklepov. ■

Kljub nasprotovanju Slovenske akademije znanosti in umetnosti in večine neodvisne stroke je Ministrstvo za naravne vire in prostor aprila letos izdalo integralno gradbeno dovoljenje za garažno hišo, ki bo v nasprotju z nacionalnimi in mednarodnimi akti posegla v vplivno območje (Vodnikov trg) spomenikov državnega (stolnica) in svetovnega pomena (Plečnikove tržnice na Unescovem seznamu).

SLO časi, kraji, ljudje; *slovenski zgodovinski magazin*
ISSN 2350-4641 • Založba Družina • e-naslov: slomagazin@druzina.si @slomagazin slomagazin

Naročila: 01/360-28-28, narocila@druzina.si, spletna stran: www.druzina.si • **e-pošta uredništva:** revije@druzina.si • **izdaja:** Družina d.o.o. • **direktor:** Tone Rode.
Urednik: Marko Vidic, **uredniški odbor:** dr. Jože Dežman, dr. Anton Velušček, dr. Luka Vidmar, dr. Jure Volčjak • Krekov trg 1/II, tel.: 01/360-28-46, faks: 01/360-28-48.
Revijalni program: Barbara Kastelec, **lektoriranje:** dr. Matic Pavlič, **marketing:** Manica Ferenc, **oblikovanje:** Klemen Kunaver, **tehnični urednik:** Robert Debevec.
Urednik socialnih omrežij: Timon Grubar • **naklada:** 2.300. Revija izhaja s podporo Javne agencije za knjigo RS.

Cena posamezne številke: 7,90 evra, letna naročnina za 5 številk: 39,50 evra.
Nenaročenih prispevkov in fotografij ne vračamo. Odpovedi naročnine sprejemamo dva meseca pred koncem obračunskega obdobja.